

A Régiók Bizottsága véleménye – Európai kutatási térség: Új perspektívák

(2007/C 305/06)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- megerősíti, hogy az Európai Kutatási Térség létrehozásának folyamatát fel kell gyorsítani, ha el szeretnénk érni azt a célt, hogy Európa vezető tudásalapú társadalommá és a világ legdinamikusabb gazdaságává váljon; a régiók kutatási politikáik keretében, támogatást jelentő tervezési, strukturális és jogalkotói keretfeltételek révén lényegesen hozzájárulnak a dinamikus Európai Kutatási Térség kialakításához;
- támogatja a regionális, tagállami és uniós kutatási programok és prioritások koordinálásának gondolatát; a szubszidiaritás elvére utalva azonban hangsúlyozza a tagállamoknak, valamint a regionális és helyi önkormányzatoknak a tudománnyal és a kutatással szembeni felelősségét, és továbbra is elutasítja az európai szinten központosított és megtervezett kutatást;
- az Európai Kutatási Térség szempontjából különösen jelentősnek tartja a kutatók mobilitása terén elért haladást, beleértve a tartózkodási jog és a nyugdíjak szükséges jogalkotói kiigazításait, valamint az ezt kísérő családbarát támogató intézkedéseket;
- hangsúlyozza a szellemi tulajdon védelmét szolgáló szabványok és oltalmi jogok létrehozásának szükségességét; az állami kutatóintézetekből és felsőoktatási intézményekből eredő szellemi tulajdon kezelését szabályozó európai charta kifejlesztése jelentősen hozzájárulhat az Európai Kutatási Térség kialakításához és az együttműködési hálózatok ösztönzéséhez;
- arra ösztönzi a felsőoktatási intézményeket, hogy új utakat járjanak a közintézmények és a magán-szektor együttműködésében, pl. közös állami és magán innovációs alapok keretében. A felsőoktatási intézményeket régióikban az innováció ösztönzőinek kell tekinteni és támogatni kell őket.

Referenciaszövegek

Zöld könyv – *Európai Kutatási Térség: új perspektívák*

COM(2007) 161 final

A kutatóintézmények és az ipar közötti tudásátadás hatékonyságának javítása Európában: a nyitott innováció felkarolása – a lisszaboni menetrend megvalósítása jegyében című közlemény

COM(2007) 182 final

Előadó: Michael SCHROEREN (DE/EPP), Észak-Rajna–Vesztfália tartományi gyűlésének tagja

Politikai ajánlások

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

1. megerősíti, hogy az Európai Kutatási Térség létrehozása nagy jelentőségű Európa gazdasági és társadalmi fejlődése és innovációs képessége, a lisszaboni cél elérése, a fenntartható és kiegyensúlyozott növekedés, Európa régióinak sikeressége, valamint polgárai életminőségének javítása szempontjából;
2. támogatja azt a nézetet, amely szerint az Európai Kutatási Térség létrehozásáról szóló határozatot követően az Európai Tanács 2000. márciusában Lisszabonban jelentős intézkedéseket hozott ennek megvalósítása céljából; e folyamatot azonban fel kell gyorsítani, ha el szeretnénk érni azt a célt, hogy Európa vezető tudásalapú társadalommá és a legdinamikusabb gazdasági térséggé fejlődjön;
3. ezért üdvözli az Európai Bizottság kezdeményezését, amely a zöld könyvvel az Európai Kutatási Térség 2000-es létrehozása óta történt haladást, sikereket és kudarokat szándékozik felmérni, valamint új ötleteket vet fel és ír le az újabb fejlemények figyelembevételével;
4. az Európai Kutatási Térség szempontjából különösen jelentősnek tartja a kutatók mobilitása terén elért haladást, beleértve a tartózkodási jog és a nyugdíjak szükséges jogalkotói kiigazításait, valamint az ezt kísérő családbarát támogató intézkedéseket. A fokozott koordináció, valamint a tagállamoknak és régióknak a kutatási programokra vonatkozó együttműködése emellett szinergiahatásokhoz és ezáltal az Európai Kutatási Térség többletértékéhez vezet, ezzel erősíti Európa versenyképességét a tudás világméretű piacán. Ennek kapcsán sürgősen szükséges a tudásátadás fokozása, többek között az innovációs csoportosulások keretében való együttműködés révén. Az EU kutatási programjait, különösképpen a nyolcadik kutatási keretprogramot, ennek megfelelően kell kiépíteni és súlyozni, az utóbbit pedig a korábbiaknál hatékonyabban kell összekapcsolni az európai strukturális alapokkal;
5. hangsúlyozza a régiók kiemelkedő jelentőségét, amelyek kutatási politikáik keretében, támogatást jelentő tervezési, strukturális és jogalkotói keretfeltételek révén lényegesen hozzájárulnak a kutatás terén az európai többletérték megteremtéséhez és az Európai Kutatási Térség kialakításához, valamint tartalommal töltik meg ezeket. Európai szintű jogi keretfeltételeket csak ott kell meghatározni, ahol ez elengedhetetlennek tűnik az Európai Kutatási Térség létrehozásához és a koordinációs intézkedések nem elegendőek, a nyílt koordinációs módszer keretében sem. Az ezen túlmenő európai szintű központosító tervek továbbra is elutasítandók;
6. szeretné felhívni a figyelmet a városoknak és régióknak az innovatív környezet kialakításában betöltött nagy jelentőségére. Tevékenységük egyrészt jelentős hatást gyakorol az európai kutatási térség létrejöttére a kutatók mobilitását tekintve – csak a sokoldalú, toleráns és innovatív környezet vonzza a kutatókat –, másrészt a városok lényeges központjai a kutatási infrastruktúra fejlesztésének. Fontosak a helyi innovációs politikák, a technológiai központok, a vállalatindítási támogatások, a tudományos parkok és a kockázati tőke;
7. hiányolja az Európai Kutatási Térségről szóló zöld könyvben azt a szemléletmódot, hogy az államilag finanszírozott kutatás és a többi társadalmi szereplő közötti szorosabb együttműködés a helyi és regionális önkormányzatokat is érinti. Bizonyos esetekben nem csak az ipar érintett, számos tagállamban a helyi és regionális hatóságok illetékesek a közjó fontos területeiért. Ki kell építeni a felsőoktatás és a közszereplők közötti együttműködést, hiszen nagy igény jelentkezik „szociális innovációkra”, főként azért is, hogy megfeleljenek a jelentős társadalmi kihívásoknak, és hogy ezáltal elősegítsék a lisszaboni stratégia megvalósítását.

A kutatók mobilitására vonatkozóan

8. támogatja azt a nézetet, amely szerint a kutatók tematikus, földrajzi és intézményi mobilitása nagy jelentőségű a tudás fejlesztése és továbbadása szempontjából, ezért manapság a szakmai pályafutás és karrier magától értetődő részévé kellene, hogy váljék;

9. osztja azt a felfogást, hogy a kutatók ilyen mobilitását manapság még gyakran akadályozzák az elégtelen jogalkotói és intézményi keretfeltételek, valamint a rossz munkafeltételek és a karriert akadályozó tényezők;

10. hangsúlyozza a kutatók képzésének fontosságát az Európai Unió különböző részeiben, beleértve az új tagállamokat is. A kutatók Unió-szerte megvalósuló képzése hozzájárul majd az egyenlő esélyek biztosításához, többek között a kutatóképzéshez való hozzáférés tekintetében, vagyis biztosítva az európai tehetségeknek az egész Unió érdekében történő optimális hasznosítását. Ez a perspektíva kiemeli az egyetemek és kutatóintézetek EU-s és nemzeti eszközökkel, valamint helyi és regionális önkormányzati intézkedések révén történő finanszírozásának fontosságát;

11. arra ösztönzi a helyi és regionális önkormányzatokat, hogy tegyék meg az ő felelősségi körükben lehetséges intézkedéseket a mobilitás fokozása érdekében minden területen, főként a tudomány és az ipar között. Nagy jelentőségű ebben a vállalatok, felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek közötti, valamint a helyi, regionális és tagállami szintű politikai szereplőkkel és közigazgatással folytatott szoros, európai szintű együttműködés. Tartósan növelni kell a nők arányát a tudományos pályákon. Ebben az összefüggésben kiemelkedően fontosak a pályafutást és munkaidőt illető rugalmas szabályozások, a nyugdíj jogosultságok hordozhatóságának szabályozása, de az igényeknek megfelelő gyermekfelügyeleti lehetőségek és egyéb családbarát kísérő intézkedések (pl. a házas- vagy élettárs munkavállalásának segítése) is;

12. hangsúlyozza, hogy Európán kívülről is ide kell vonzani kiváló kutatókat; ezért különösen jelentősek az EU mobilitási programjai, mint a Marie Curie-program, valamint üdvözli az olyan támogató intézkedéseket, amelyeket egyes régiókban tettek a kutatók visszatérésére irányuló programok keretében;

13. ebben az összefüggésben alapvetően egyetért a regionális és helyi K+F-programok nagyobb nyitottságának szükségességével, úgy látja azonban, hogy magyarázatot igényel a konkrét megvalósítás;

14. megerősíti az EU-nak azt a szerepét, hogy a nyílt koordináció módszerével a régiókban megvalósuló legjobb gyakorlatokat bemutatva és átláthatóságukat megteremtve ösztönözze a regionális és tagállami testületek mobilitásfokozó intézkedéseinek jobb összehangolását.

A kiváló kutatási infrastruktúra létrehozására vonatkozóan

15. megerősíti azt a meggyőződését, hogy szükséges egy modern, teljesítőképes európai kutatási infrastruktúra létrehozása, főként modern virtuális hálózatok és adatbankok létreho-

zása révén, valamint támogatja azt a felfogást, amely szerint ehhez az európai erőforrások mellett regionális, tagállami és magánforrások idevonzása is elengedhetetlen. A GDP 3 %-ával kapcsolatos cél elérése a magánszektor 2/3-os arányával ebben az összefüggésben jelentős szerepet kap;

16. megerősíti azt a nézetét, hogy az Európai Kutatási Térség nemzetközi versenyképességének biztosításához ösztönözni kell a meglévő kutatóintézetek hálózatokba szerveződését és továbbfejlődését. Az európai strukturális alapok jelentősen hozzájárulhatnak az új kutatási infrastruktúrák létrehozásához és finanszírozásához. Emellett szorosabb kapcsolatra kell törekedni a kutatási keretprogrammal. Ezt az aspektust, illetve a strukturális alapoknak az Európai Kutatási Térség létrehozásában betöltött szerepét a zöld könyv eddig kevésbé világította meg;

17. vitára ösztönöz ennek kapcsán az ESFRI európai stratégiai fórum által előterjesztett európai kutatási ütemterv – az Európai Kutatási Térség létrehozásának fontos mérföldköve – megvalósításának és finanszírozásának kérdésében. A megvitatás során az egyértelmű, átlátható döntési folyamatokat és a kiválóság kritériumát előtérbe kell helyezni;

18. ezért üdvözli a különböző régiók arra irányuló erőfeszítéseit, hogy a felsőoktatási intézmények fokozott autonómiája nagyobb magán-szerepvállalást tegyen lehetővé, és kifejezetten ösztönzi őket arra, hogy új utakat járjanak a közintézmények és a magánszektor együttműködésében, pl. közösségi innovációs alapok keretében, amelyek példaértékűek lehetnek az állami erőforrások fenntartható felhasználása és biztosítása számára is. A felsőoktatási intézményeket régióikban az eddigieknél nagyobb mértékben kell az innováció ösztönzőinek tekinteni, támogatni kell őket, valamint regionális, országos és európai szinten is be kell vonni őket az ezzel kapcsolatos vitafolyamatokba;

19. osztja azt a nézetet, hogy az EU-tagállamok állami és magán, valamint kutatási és fejlesztési tevékenységeinek fokozott összehangolása szükséges; a nyílt koordináció módszerét e területen alkalmas eszköznek tartja a szinergiahatások elérésére.

A kutatóintézetek erősítésére és a kiválóság előtérbe helyezésére vonatkozóan

20. hangsúlyozza a felsőoktatási intézmények és az egyetemen kívüli kutatóintézmények jelentőségét az alapkutatás és az alkalmazott kutatás – mint a regionális és régiók feletti össztársadalmi, kulturális és gazdasági fejlődés hajtóereje – szempontjából. Az RB ebben az értelemben az innováció fogalmának átfogó értelmezése mellett foglal állást, amely túlmutat a pusztán gazdasági jelentőségen;

21. hangsúlyozza a felsőoktatási intézmények és a kutatóintézetek egyetemeken kívüli ipari, gazdasági, közigazgatási és kulturális partnerekkel, valamint más társadalmi csoportokkal való határokon átnyúló együttműködésének jelentőségét;

22. támogatja a virtuális kompetenciaközpontok létrehozása érdekében tett erőfeszítéseket, és ebben az összefüggésben kiemeli a régiók erőfeszítéseit a szereplők – többek között virtuális – klaszterekben történő együttműködésének fokozása érdekében;

23. üdvözlö az EU tevékenységeit, melyeknek célja ezen intézkedések erősítése erre alkalmas támogatási programok, illetve az ilyen programok részét képező – pl. a hetedik kutatási keretprogramhoz tartozó – támogatások révén, valamint a megfelelő programok célirányos továbbfejlesztését szorgalmazza az említett intézmények és szereplők szorosabb együttműködésére való tekintettel a szükséges kritikus tömeg elérése és kiváló, nemzetközileg elismert csoportosulások létrehozása érdekében;

24. a kutatóintézetek szintjén a kritikus tömeg elérésére való törekvéssel kapcsolatban megjegyzi, hogy a kritikus tömeg a vizsgálat tárgyától, a kutatási területtől és a résztvevőktől függ. Nem szabad univerzális („one size fits all”) megközelítést alkalmazni minden kutatási területre vagy minden támogatási formára vonatkozóan;

25. üdvözlö a zöld könyvben kitűzött célt, amely szerint megfelelő egyensúlyt kell találni az intézményi és a piaci finanszírozás között. Korábban kifejtett nézeteivel összhangban a Régiók Bizottsága az intézményi és a piaci finanszírozás megfelelő egyensúlyáról szóló vita folytatására szólít fel. Az egyensúly elérésének módja nagyon fontos a rendszer dinamikájára nézve;

26. Mint már korábban említettük, a Régiók Bizottsága jobban bízik abban, ha a kutatók és kutatócsoportok maguk választják ki az érdekes, hasznos kutatási témákat és önkéntesen (alulról felfelé) szerveződnek hálózatokba, mint a nehézkesen, felülről irányított folyamatokban és az ezekkel együtt járó ritualizált együttműködésben;

27. hangsúlyozza ugyanakkor annak szükségességét, hogy a kiválóság és a csúcsteljesítmények támogatása mellett minden régióban mindenki számára elérhető legyen a jó képzés és szakképzés, ami az egyéni és társadalmi jólétnek, valamint a régiók innovációs képességének alapja.

A demokratikus és hatékony tudásátadásra vonatkozóan

28. egyetért annak kifejtésével, hogy milyen nagy jelentőségűek a digitális médiák a tudás és a tudományos felismerések

demokratikus, határokon átnyúló és célcsoport-orientált terjesztése szempontjából, és támogatja az ilyen tudásnak a nemzetközi hálózatok révén is történő terjesztését;

29. a nemzetközi együttműködés fényében hangsúlyozza a szellemi tulajdon védelmét szolgáló szabványok és oltalmi jogok létrehozásának szükségességét, amelyek nélkül az intézményeken és határokon átnyúló összefüggésekben, pl. klaszterekben és kiválósági központokban, lényegesen nehezebb lenne a bizalomteljes együttműködés;

30. megerősíti azt a nézetét, hogy ennek érdekében ösztönözni kell az európai és nemzetközi szabványok szisztematikus fejlesztését és alkalmazását, valamint a – különösen az ipar és az állami kutatás közötti tudásátadás terén megvalósuló – legjobb gyakorlat példáinak közzététele révén támogatni kell ezt. Ennek kapcsán az állami kutatóintézetekből és felsőoktatási intézményekből eredő szellemi tulajdon kezelését szabályozó európai charta kifejlesztése jelentősen hozzájárulhat az Európai Kutatási Térség kialakításához és az együttműködési hálózatok ösztönzéséhez;

31. nyomatékosan utal arra, hogy a nagyobb uniós együttműködési projektek, mint pl. az Európai Technológiai Intézet esetében is biztosítani kell a régiók és a kkv-k bevonását és együttműködési lehetőségeit.

A kutatási programok és prioritások koordinálására vonatkozóan

32. támogatja a regionális és nemzeti kutatási programok és prioritások koordinálása és egyeztetése gondolatát az Európai Kutatási Térségre és kutatási piacra tekintettel, valamint a tagállami kutatási tevékenységek jobb egyeztetésének célját és az Európai Kutatási Térség létrehozásának közös céljára való erősebb összpontosítást. A szubszidiaritás elvére utalva azonban hangsúlyozni kell a tagállamoknak, valamint a regionális és helyi önkormányzatoknak a tudománnyal és a kutatással szembeni felelősségét, és továbbra is elutasítandó az európai szinten központosított és megtervezett kutatás;

33. megerősíti azt a nézetét, amely szerint az Európai Kutatási Térség és a tartalmilag összehangolt kutatás létrehozását jelentős mértékben támogathatja, ha a helyi és regionális önkormányzatok jó keretfeltételekkel rendelkeznek a kutatáshoz. Ez a 7. kutatási keretprogramhoz hasonló uniós támogatási programok révén történik, előmozdíthatják azonban a strukturális alapok megfelelően összehangolt és kialakított operatív programjai is, amelyek lehetővé teszik a strukturális és a kutatásfejlesztés közötti szinergiákat;

34. szem előtt tartja azt a felismerést, hogy az egyes régiókban sikeres kutatási és innovációs modelleket nem lehet egyszerűen lemásolni és más régiókra, illetve politikai testületekre alkalmazni. Az adott strukturális, társadalmi és kulturális jellemzőket figyelembe véve azonban az említett modellek példaként szolgálhatnak más, többek között a hátrányosabb helyzetben lévő régiókban a megfelelő modellek kialakításához;

35. osztja azt a nézetet, hogy a regionális és európai kutatási programok összehangolására irányuló ERA-NET program megfelelőnek bizonyult, ezért tovább kell fejleszteni;

36. utal arra, hogy az EU-szintű teljesítményértékelést a régiók csak akkor fogadják el, ha az figyelembe veszi az adott régió speciális fejlődési feltételeit, szakaszait és követelményeit is. A sikeres EU-s teljesítményértékeléshez ezért olyan mutatókat és vizsgálati módszereket kell kifejleszteni, amelyek ténylegesen lehetővé teszik a régiók összehasonlítását és megvalósítható eredményekhez vezetnek. A teljesítményértékelés jövőbeli sikeréhez elengedhetetlen, hogy a régiókat bevonjuk ebbe a fejlesztési folyamatba;

37. az Európai Kutatási Térségről szóló zöld könyvben hiányolja az úgynevezett „társadalmi platformokról” szóló gondolatokat. Ennek az innovatív ötletnek gyakorlatilag az a célja, hogy a jelentős társadalmi kihívások fényében stratégiai kutatási menetrendeket fogalmazzon és valósítson meg, például a környezetvédelem, a népesség elöregedése és az integráció területén. Örvendetes, hogy a 2006. decemberi munkaprogram társadalomtudományi és humán területen folytatott együttműködésről szóló részében utalnak a városok számára kialakított

társadalmi platformokra és a társadalmi kohézióra. Az Európai Bizottságnak azonban tovább kell bővítenie ezt az innovatív módszert jövőbeli kutatási témák meghatározása során, ami többek között a kutatókkal, közszereplőkkel, vállalkozásokkal és a civil társadalommal folytatott párbeszéd révén már folyamatban van.

Az Európai Kutatási Térségnek a világ felé való nyitottságára vonatkozóan

38. támogatja a tudomány és a kutatás átfogó nemzetköziségének felfogását, és hangsúlyozza az EU-n túlmenő együttműködésnek, valamint a tudás átadásának és a kutatók cseréjének szükségességét;

39. üdvözli a tagállamok arra irányuló tevékenységét, hogy ezt a nemzetközi együttműködést az ösztönző keretfeltételek megteremtése – mint például a bevándorlási jog megfelelő módosítása – révén erősítsék, és szoros együttműködésre ösztönzi a tagállamokat e téren.

A további eljáráshoz

40. üdvözli az Európai Bizottságnak a Régiók Bizottsága bevonásával zajló átfogó nyilvános vitára irányuló kezdeményezését, amely vita során konkretizálni kell és tovább kell fejleszteni a javasolt, prioritást jelentő témákat és az Európai Kutatási Térség létrehozására szolgáló intézkedéseket a kutatási területen érvényes szubszidiaritási elv figyelembevételével.

Kelt Brüsszelben, 2007. október 11-én.

a Régiók Bizottsága
elnöke
Michel DELEBARRE